

Sexting i sextortion

WIEDZA W PIGUŁCE

W życiu nastolatków w pewnym momencie pojawiają się pierwsze miłości i następuje ożywienie zainteresowania seksualnością. Łączy się z tym dreszczyk emocji towarzyszący sięganiu po coś, co nieznane, a często nawet – zakazane. Niestety zdarza się, że w tym ekscytującym dla siebie okresie nastolatki podejmują lekkomyślne działania, które czasem kończą się tragicznie. Do takich działań należy **sexting**, czyli **przesyłanie treści o charakterze erotycznym, zwłaszcza zdjęć ukazujących nagość, za pośrednictwem internetu lub MMS-ów**. To rozpowszechnione wśród nastolatków zjawisko, które może doprowadzić do poważnych, a nieprzewidywanych konsekwencji.

Sexting ma wiele oblicz. Nieraz dotyczy stałego związku dwojga osób, które dobrze się znają i mają podstawy, by darzyć się zaufaniem. Czasem – przelotnych miłostek. Zdarza się również, że pojawia się pomiędzy nieznajomymi, np. na czatach erotycznych czy portalach randkowych. Zawsze łączy się z ryzykiem, choć nie zawsze jest ono jednakowo duże i związane z podobnymi zagrożeniami.

Osoby przesyłające „odważne” zdjęcia powinny pamiętać, że z chwilą naciśnięcia „wyślij” tracą kontrolę nad swoim wizerunkiem. Nie są w stanie mieć całkowitej pewności, czy zdjęcie nie zostanie przesłane do kogoś innego lub rozpowszechnione. Nawet jeśli ufają swoim partnerom w danej chwili, nie wiedzą, czy ich charakter nie zmieni się z czasem lub z jakiegoś powodu zdjęcia nie dostaną się w ręce osoby trzeciej. Czasem może stać się to przypadkowo – np. gdy ktoś nie zablokuje swojego telefonu i zostawi go na chwilę. Czasem rozstanie bywa przyczyną pragnienia zemsty na byłym partnerze lub partnerce, co czasem popycha do chęci szkodzenia pokazaniem wrażliwych materiałów – takich jak intymne zdjęcia czy screenshoty erotycznych rozmów.

Sexting jest szczególnie niebezpieczny, jeśli na zdjęciach widać twarze sfotografowanych. Takie zdjęcie może z łatwością posłużyć za podstawę do szantażu. Mamy wtedy do czynienia ze zjawiskiem tzw. **sextortion** (połączenie angielskich wyrazów: „sex” – seks i „extortion” – wymuszenie, szantaż). Jest to **wykorzystanie materiałów o charakterze erotycznym do wyłudzenia np. pieniędzy lub zgody na seks**. Ofiara musi zgodzić się na warunki szantażysty, jeśli nie chce, aby doszło do publikacji przesłanego zdjęcia. To zjawisko dotyczy głównie sextingu pomiędzy osobami nieznajomymi lub poznanymi przez Internet. Przystępcy specjalnie budują w ofiarach zaufanie, więc do momentu uzyskania zdjęć mogą wydawać się bardzo wiarygodni (bywa np., że podszywają się pod reprezentantów agencji modelek).

Jak w przypadku wielu negatywnych zjawisk w Internecie, łatwiej zapobiegać im niż zlikwidować ich skutki. Prywatność jest ważną wartością, której nie warto naruszać pod wpływem nacisków znajomych czy partnera (jeśli takie się pojawiają, świadczą raczej o braku szacunku do ciebie niż o płomiennym uczuciu). Jeśli jednak padniesz ofiarą własnej nietrafionej decyzji, pamiętaj, że masz się do kogo zgłosić. Poszukaj zaufanej osoby dorosłej lub zadzwoń na telefon zaufania.

POMYSŁ NA LEKCJĘ

Pojęcia „sexting” i „sextortion” pojawiają się wokół nas coraz częściej. Co jednak oznaczają? Uczestnicy i uczestniczki zajęć poznają nie tylko ich definicję, opis tego zjawiska w świetle prawa czy możliwe konsekwencje, jakie się z nimi wiążą. Będą mogli sami wyrobić sobie

pogląd na temat zagrożeń, sposobów prewencji i interwencji w przypadku zetknięcia z sextingiem, który może przerodzić się w sextortion. Zapoznają się także z wynikami badań, które mogą sprawić, że spojrzą na omawiane zjawisko z nieco innej perspektywy.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, czym jest sexting i sextortion;
- znają wiążące się z tymi zjawiskami zagrożenia;
- wiedzą, co zrobić, gdyby zjawisko to dotyczyło ich samych lub kogoś z ich otoczenia.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 5 min
Forma: wstęp prowadzącego
Pomoce: tablica, kreda lub marker

Zapisz na tablicy pojęcia: „sexting” i „sextortion”. Zapytaj uczestniczki i uczestników, czy już o nich słyszeli i wiedzą, co one oznaczają. Aby wyjaśnić dokładne znaczenie każdego z nich, dopisz równanie: sex + texting = sexting, sex + extortion = sextortion. Wyjaśnij, że pierwsze z tych pojęć to połączenie angielskich słów „sex” i esemesowanie. Samo zjawisko początkowo dotyczyło właśnie wysyłania tekstów. Dziś jednak głównie wiąże się z materiałami wizualnymi. Są to osobiste treści o charakterze erotycznym – głównie nagie lub półnagie zdjęcia, które przesyłane są drogą internetową lub za pomocą telefonu komórkowego. Drugie pojęcie pochodzi od słów „seks” i „wykorzystanie, wymuszenie”. Dotyczy ono sytuacji, w których ktoś wymusza nasze erotyczne zdjęcia lub filmy, by wykorzystać je przeciwko nam, szantażować czy przymuszać do konkretnych działań np. świadczenia usług seksualnych. Sexting może się przerodzić w sextortion.

2.

Czas: 10 min
Forma: praca w parach, prezentacja
Pomoce: kartka papieru A1, markery, kartki A4, długopisy

Poproś uczestników i uczestniczki, żeby zastanowili się w parach, kogo takie zjawiska mogą dotyczyć, i oszacowali, jakie wiążą się z nimi zagrożenia i jaka może być ich skala. Czy wiele osób decyduje się na wysyłanie swoich erotycznych zdjęć, oglądanie, przekazywanie dalej, czy może jest to zjawisko marginalne? Zaproś po jednej osobie z pary do przedstawienia wyników wspólnej pracy. Poproś, by chętna osoba notowała na dużej kartce odpowiedzi koleżanek i kolegów. Kartka powinna być podzielona na 3 kolumny zatytułowane: „Kogo to dotyczy?”, „Jakie są zagrożenia?”, „Jaka jest skala zjawiska?”. Powiedz, że do tej powstałej właśnie tabeli wróćcie jeszcze w późniejszej części zajęć. Teraz czas na przyjrzenie się, jak mogą wyglądać przykładowe sytuacje związane ze zjawiskiem sextingu.

3.

Czas: 20 min
Forma: praca w grupach, prezentacja
Pomoce: **Karta pracy „Dialog – grupy A i B”**, **Karta pracy „Dialog – grupy C i D”**, długopisy

Podziel uczestniczki i uczestników na cztery grupy. Poproś, by każda z nich napisała krótki dialog, jaki mógłby się odbyć pomiędzy: wyłudającym zdjęcia a osobą, która nie chce ich wysłać (grupy A i B) oraz ofiarą upublicznienia zdjęć a osobą, która chce jej pomóc (grupy C i D). Rozdaj w każdej z grup karty pracy, w których znajdują się materiały pomocne w wykonaniu zadania (**Karta pracy „Dialog – grupy A i B”**, **Karta pracy „Dialog – grupy C i D”**). Gdy uczestnicy i uczestniczki będą gotowi, zaproś po dwie osoby z każdej grupy do przeczytania zapisanego przez nich dialogu. Zapytaj wszystkich, co myślą o przedstawionych sytuacjach. Co najbardziej przykuło ich uwagę? O czym myśleli, słuchając poszczególnych dialogów? Jakie są ich refleksje?

4.

Czas: 10 min
Forma: rozmowa, prezentacja, podsumowanie
Pomoce: tabela z odpowiedziami uczestniczek i uczestników, [raport z badań FDDS](#)

Na koniec wróćcie do waszej tabeli z początku zajęć. Zapytaj uczestniczki i uczestników, czy chcieliby coś dodać w dwóch pierwszych kolumnach, czy dostrzegają więcej zagrożeń, a może zmieniliby odpowiedzi w kolumnie zatytułowanej „Kogo to dotyczy?”. Przyjrzyjcie się jeszcze raz szacowanej przez was skali zjawiska. Spróbujcie spojrzeć na nią w szerszym kontekście. Przedstaw uczestnikom i uczestniczkom fragment badania na temat sextingu przeprowadzonego przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę. Wynika z niego m.in., że 34% respondentów (w wieku od 15 do 19 lat) dostało od kogoś drogą internetową lub za pomocą telefonu komórkowego treści przedstawiające tę osobę nago lub półnago. W 48% pochodziły one od osób, które znali, a w 34% była to osoba, z którą byli w związku. Pełen raport z badań znajdziesz [tutaj](#).

Zapytaj, jak uczestniczki i uczestnicy oceniają te wyniki. Podsumuj mówiąc, że warto pamiętać o kilku ważnych rzeczach: wysyłanie osobistych zdjęć jest bardzo ryzykowne; nic z sieci nie znika, łatwiej sextingowi zapobiegać niż później interweniować; nigdy nie powinno się zostawać z tym problemem samemu, zawsze trzeba zwrócić się po pomoc do zaufanej osoby dorosłej.

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, czym jest sexting i sextortion?
- znają wiążące się z tymi zjawiskami zagrożenia?
- wiedzą, co zrobić, gdyby zjawisko to dotyczyło ich samych lub kogoś z ich otoczenia?

Opcje dodatkowe

Jeśli masz więcej czasu, możesz szerzej omówić raport z badań Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, a także pokazać uczestniczkom i uczestnikom spot akcji „[Myślę, więc nie ślę](#)” przygotowany przez tę organizację.

MATERIAŁY

- Karta pracy „Dialog – grupy A i B”
- Karta pracy „Dialog – grupa C i D”

ZADANIE DLA UCZNIA

Obejrzyj film „[Na zawsze](#)” będący elementem kampanii „Myślę, więc nie ślę” prowadzonej przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę i wypisz 5 rad, których byś udzieliła/udzielił głównej bohaterce tego obrazu.

SŁOWNICZEK

- **sexting** : przesyłanie treści o charakterze erotycznym, zwłaszcza zdjęć ukazujących nagość, za pośrednictwem Internetu lub MMS-ów.
- **sextortion**: wykorzystanie materiałów o charakterze erotycznym (zwłaszcza „odważnych” zdjęć i filmów) do wyłudzenia, najczęściej pieniędzy lub zgody na seks.

CZYTELNIA

- Zespół Dyżurnet.pl, **Sexting i sextortion**, [wł]: **Raport Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej**, [online], NASK [dostęp: 2.08.2017], Dostępny na: https://dyzurnet.pl/download/multimedia/raporty/raport_2016.pdf
- Makaruk, K., Wójcik, S., **Sexting wśród polskiej młodzieży**, [online], Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, [dostęp: 2.08.2017], Dostępny na: http://fdds.pl/wp-content/uploads/2016/05/Wojcik_Makaruk_Seksting_wsrod_polskiej.pdf

Tekst: Urszula Dobrowolska, scenariusz: Anna Walczak, konsultacja merytoryczna: Szymon Wójcik. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/sexting-i-sextortion/>.

Publikacja dofinansowana ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Podstawa programowa:

Wiedza o społeczeństwie, IV poziom edukacyjny

Treści nauczania

Bezpieczeństwo.

Środki masowego przekazu. (zakres rozszerzony)

Wychowanie do życia w rodzinie, IV poziom edukacyjny

Treści nauczania

Komunikacja interpersonalna, asertywność, techniki negocjacji, empatia.

Normy zachowań seksualnych. Przemoc i przestępstwa seksualne; możliwości zapobiegania, sposoby obrony.

Informacja o ośrodkach pomocy psychologicznej, medycznej i prawnej

Nowa podstawa programowa:

Etyka, liceum i technikum

Treści nauczania

Podaje przykłady działań, które są wyrazem troski o własne zdrowie i życie; wyjaśnia, dlaczego należy odnosić się z szacunkiem do własnego ciała.

podaje przykłady właściwego i niewłaściwego wykorzystywania nowych technologii, w szczególności technologii informatycznych.

identyfikuje i analizuje wybrane problemy moralne związane z postępem naukowo-technicznym (np. problem ochrony prywatności, ochrony praw autorskich, cyberprzemocy, rozwój sztucznej inteligencji, transhumanizm).

Wychowanie do życia w rodzinie, liceum i technikum

Treści nauczania

rozumie, na czym polega prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa.